

MILJØ-
DIREKTORATET

FAKTAARK

M-124 | 2014

Perfluorerte stoffer forbedrer produkters vann- og smussavstøtende egenskaper. Her måler Miljødirektoratet innholdet av tungmetaller i produktet med et håndholdt analyseinstrument. Foto: Anne Sofie Gjestrum, Miljødirektoratet.

Import av faste produkter

Importører av faste produkter har ansvar for at produktene som importeres og omsettes ikke medfører helse- eller miljøskade ved bruk. Dette ansvaret innebærer at importøren må ha nødvendig kunnskap om produktene og deres egenskaper og forsikre seg om at de overholder kravene i lover og forskrifter. (Oppdatert april 2016).

En importør har mye ansvar

En importør av faste produkter må stille krav til sine produsenter og leverandører om at produktene skal være sikre og at de skal overholde gjeldende krav. Produktenes risiko må vurderes og relevant dokumentasjon som analysebevis, testrapporter eller sertifikater må innhentes. God produktkontroll innebærer å ta stikkprøver for å analysere enkelte produkter selv, særlig ved endring av produktet, skifte av leverandør eller når det er innført nytt regelverk. Importøren må kontrollere at CE-merket er påsatt produkter som krever slik merking, som leketøy og elektriske og elektroniske produkter.

Kvikksølv i produkter

Kvikksølv er blant de aller farligste miljøgiftene. Kvikksølv kan finnes i sparepærer, smykker og knappcellebatterier. Kvikksølv er forbudt i alle produkter, jf. produktforskriften § 2-3 og REACH

vedlegg XVII, post 18. Elektriske og elektroniske produkter kan inneholde inntil 0,1 % kvikksølv, jf. produktforskriften § 2a-3

Bly i produkter

Bly og blyforbindelser er giftige for mennesker og dyr. Bly kan forekomme i plast, maling, smykker, keramikk, reise- og fritidsartikler, byggevarer og fiskeredskap. Maling som inneholder blykarbonater og blyulfater er forbudt, jf. REACH vedlegg XVII, post 16 og 17. Bly er forbudt i leketøy, jf. leketøysforskriften § 10 og vedlegg II og i smykker og produkter som barn kan putte i munnen, jf. REACH vedlegg XVII, post 63. Elektriske og elektroniske produkter kan inneholde inntil 0,1 % bly, jf. produktforskriften § 2a-3.

Kadmium i produkter

Kadmium og kadmiumforbindelser er giftige og kreftfremkallende for mennesker og dyr. Kadmiumforbindelser kan finnes i oppladbare batte-

rier og plast. Kadmium er forbudt i leketøy, jf. leketøysforskriften § 10 og vedlegg II, som stabilisator i plastprodukter og i smykker, jf. REACH vedlegg XVII, post 23. Elektriske og elektroniske produkter kan inneholde inntil 0,01 % kadmium, jf. produktforskriften § 2a-3.

Nikkel i produkter

Nikkel kan forårsake kontaktallergi og eksem. Ca. 10 prosent av Norges befolkning har nikkelallergi. Nikkel brukes i metallegeringer og kan finnes i smykker, bijouteri, knapper, glidelåser, brilleinnfatninger, spenner, dørhåndtak, kjøkkenredskaper og elektronikk. Utlekking av nikkel er regulert i produkter som smykker, briller, kroppspynt og mobiltelefoner jf. REACH vedlegg XVII post 27.

PAH i plast og gummi

Stoffgruppen polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) består av mange forskjellige forbindelser. Noen av disse er giftige, arvestoffskadelige eller kreftfremkallende. PAH er forbudt i plast og gummi som kommer i langvarig kontakt eller kortvarig gjentatt kontakt med huden eller munnhulen, jf. REACH vedlegg XVII, post 50. Forbudet gjelder også leketøy.

Azofargestoffer i produkter

Azofargestoffer brukes i tekstiler og lær. Enkelte azofargestoffer brytes ned til kreftfremkallende stoffer og er forbudt i hudnære tekstiler, jf. REACH vedlegg XVII post 43.

Formaldehyd i produkter

Formaldehyd kan gi kontaktallergi. Stoffet kan brukes som antikrøllemiddel og konserveringsmiddel i tekstiler og trelim. Det er forbudt å bruke formaldehyd i tekstiler og leketøy, jf. produktforskriften § 2-10 og leketøysforskriften § 10 og vedlegg II.

Ftalater i produkter

Ftalater brukes for å gjøre plast mykere og brukes spesielt i PVC. Ftalater finnes i leketøy, syntetisk lær, skosåler og regntøy. Noen ftalater kan skade forplantningsevnen og gi fosterskader (DEHP og DBP) og noen er miljøskadelige (BBP). Det er forbudt å bruke DEHP, DBP og BBP i alt leketøy og småbarnsartikler. Ftalatene DIDP,

DINP og DNOP er forbudt i leketøy og småbarnsartikler som barn kan putte i munnen, inkludert votter, mansjetter og krager på tøy, jf. REACH vedlegg XVII post 51 og 52.

PFOS og PFOS-relaterte forbindelser, PFOA

PFOS er giftig for vannlevende organismer, er bioakkumulerende, brytes sakte ned og kan spres globalt. PFOS ble tidligere brukt i brannskum. PFOA brukes i overflatebehandling og impregnering i skotøy og tekstiler. Forbindelsene kan finnes i allværsjakker, parkdresser til barn, gulvtepper, markiser og presenninger. PFOS og PFOS-relaterte forbindelser er forbudt jf. produktforskriften § 2-9 og § 4-1. PFOA har liknende egenskaper som PFOS og er forbudt i forbrukerprodukter, jf. produktforskriften § 2-32.

Allværsjakker kan inneholde forbudte forbindelser. Foto: Anne Sofie Gjestrum, Miljødirektoratet.

Kortkjedete klorparafiner (SCCP)

Kortkjedete klorparafiner (SCCP) er giftige for vannlevende organismer, er bioakkumulerende, brytes sakte ned og kan spres globalt. Klorparafiner brukes som bindemiddel, flammehemmere i plast, gummi og tekstiler og som mykgjørere i maling, gummi og plast. Det er forbudt å omsette produkter som inneholder mer enn 0,15 % kortkjedete klorparafiner, jf. produktforskriften § 4-1.

Flyktige organiske forbindelser (VOC)

Leketøy av myk plast eller gummi og produkter med trykkfarge kan inneholde flyktige organiske forbindelser (VOC). Stoffene brukes som løse-

midler og lukter kraftig. Stoffene kan gi gummi og plast en myk og klissete konsistens. Stoffer som xylen, toluen og sykloheksan er helseskadelige og skal ikke brukes i leketøy, jf. leketøysforskriften § 10 og vedlegg II.

Støy fra leketøy

Mange leker lager lyd, for eksempel kruttlappgeværer og -pistoler, leketelefoner og musikk-instrumenter. Barns hørsel er svært sårbar og det er strenge grenseverdier for lyd fra leketøy, jf. leketøysforskriften § 10 og vedlegg II, samt standard EN 71-1.

Regelverk

Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven), § 3a Aktsomhetsplikt: Den som importerer, produserer eller omsetter et produkt som kan medføre helse- eller miljøskade, skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense slik skade.

Produktkontrollloven § 6b Meldeplikt

En virksomhet som har omsatt et produkt som viser seg å ha uakseptabel risiko for helse- eller miljøskade, skal sende melding om dette til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) ved å benytte et meldeskjema som finnes på www.dsb.no.

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter

(internkontrollforskriften), § 5: Alle norske virksomheter plikter å innføre internkontroll. Internkontrollsystemet skal sikre at det ikke produseres, importeres eller omsettes ulovlige produkter. En norsk virksomhet skal kunne dokumentere skriftlig at det er utført en vurdering av farer og risiko ved produktene og at det om nødvendig er utarbeidet tiltak for å redusere risikoforholdene. Produsent og importør skal ha kunnskap om produktene, kunnskap om relevant produktregelverk og sørge for at det gjennomføres stikkprøvekontroll.

Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter

(produktforskriften): Mange helse- og miljøfarlige stoffer er regulert i

produktforskriften. Produktforskriften inneholder noen særnorske bestemmelser og bestemmelser fra EU-direktiver som RoHS-direktivet og reguleringen av persistente organiske miljøgifter (POPs, Stockholmkonvensjonen).

REACH (1907/2006/EF): Mange stoffer er forbudt eller regulert gjennom REACH-forskriftens vedlegg XVII. Produsenter og importører har også en opplysningsplikt dersom et produkt eller del av et produkt inneholder mer enn 0,1 % av et svært bekymringsverdig stoff som er oppført på kandidatlisten (REACH art. 33).

Forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøyforskriften): Baserer seg på EU-direktivet Toys Safety Directive og de samme reglene for leketøy gjelder hele EØS-området.

LENKER

Miljødirektoratet om [kjemiske egenskaper og støy ved produkter](#)
www.miljodirektoratet.no

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har ansvar for sikkerhet, brennbarhet og fysiske og mekaniske egenskaper ved produkter
www.dsb.no

Erdetfarlig, nettsted om farlige stoffer i forbrukerprodukter www.erdetfarlig.no

Regelhjelp, veiviser til HMS-regelverket
www.regelhjelp.no